

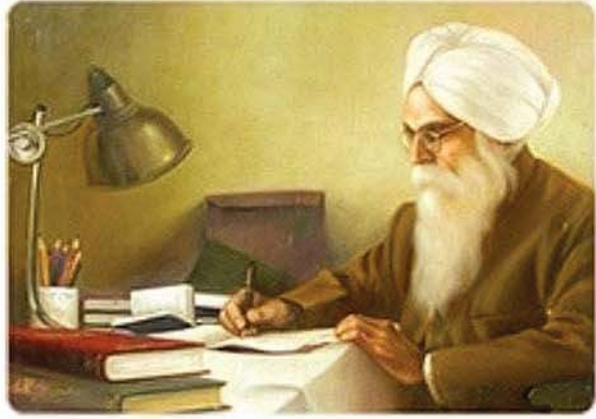

ਅਜੀਤ

ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸਾ

ਸੋਮਵਾਰ, 9 ਦਸੰਬਰ, 2024

9

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੱਧਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਜਥਲਪੁਰ ਨੇੜੇ ਸ਼ਹਿਡੇਸ਼ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਇਕ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਵਲੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾਵੱਸ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਭੋਜ ਪਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ? ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਸੋਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿੰਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਹਰ ਮਸਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕ ਪਰਤ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਕ ਪਾਸਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘੱਟ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਦੁਰਅੰਦੇਜ਼ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਵੀ ਪਹਿਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ; ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸੰਗਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਕਲੀਗਰ, ਵਣਜਾਰੇ, ਸਿੰਧਨੀਆਂ, ਲੋਧਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਬੀਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸੰਗਤਾਂ 'ਚ ਵਰਤਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਾਰੇ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਇਸ਼ਾਰੇ-ਮਾਤਰ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਿਹਰ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤ, ਕਥੇ-ਕਥੇ ਸਾਡੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੇਰਾਨਾ ਉਦਾਸੀ, ਨਿਰਮਲੇ, ਸੇਵਾਸ਼ੀ, ਸਿੱਖ

ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ/ਟਕਸਾਲਾਂ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕ ਪੰਥਕ ਪਿਰਾਂ, ਸਿੱਖ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਥਾਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੱਖਰ, ਭੱਖਰ, ਸ਼ਿਕਾਰਪੁਰ, ਹੋਦਰਾਬਾਦ, ਠੰਡਾ, ਕਰਾਚੀ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਨਕਪੰਥੀਆਂ 'ਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖਸ਼ਬੂ ਵੰਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਾਹਾਗਿਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤੂਆਣਾ, ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰਮਲੇ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਸੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸੰਗਤਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਤੱਥ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ 'ਚ ਪਿਆਨਾ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1947 ਦੇ ਬਣਵਾਰੇ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭੂਗੋਲਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਦੁਰਹੀਆਂ ਇਕੱਠੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਵਾਧਾ ਬਣੀ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਧਰਮ-ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਬਣਵਾਰੇ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਨਕਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਭੁਕਾਅ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਦਰਾੜਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਵੰਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਸ ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਥਪ੍ਰਸਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾਨਕਪੰਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ 'ਚ ਕੁਝ ਚੇਤਨਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਕਲੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ 'ਚ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜੋਰ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਲੱਜ਼ੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਡੇਸ਼ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਉਪਰੰਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਿੱਖੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤਤਾ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਪਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰਖਰੁ ਸਮਝ ਲੈਣ। ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਵਲੋਂ ਜੇਕਰ ਅਨਜਾਣੇ 'ਚ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗਿਆਨਹੀਣਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਝਲਕਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ

ਮਹਾਂ-ਅਗਿਆਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿੱਦ ਅਤੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਭੱਬਲਭੁਸੇ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰੋਕਣ-ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੁੰਡਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਹੀ ਮਾਹਿਰਦਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਲੱਭੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮਾਂ ਸਦਕਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਕੌਮੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਦਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਰਸ! ਜਾਗੋ! ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਵਰਤ ਰਹੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਨਾ ਪਈ ਤਾਂ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਬਹੁਤ ਸੁਰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾਅ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਮਾੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਇੰਦੋਰ

ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕੇ। ਪੜਤਾਲਾਂ ਲਈ ਸਬ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ-ਸੁਝਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੰਨ ਨਹੀਂ ਧਰੇ ਜਾਂਦੇ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸੁਹਿਰਦ ਪਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਆਤਮ-ਮੰਥਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਪੈ ਕੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਦੁਰਅੰਦੇਜ਼ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ?

1. ਸਿੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸਮੇਤ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਚ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖਸ਼ਬੂ ਮਹਿਕਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਉਪਰੰਤ ਗੰਭੀਰ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
2. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਿਰਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਉਦਾਸੀਆਂ, ਨਿਰਮਲਿਆਂ, ਸੇਵਾਸ਼ੀਆਂ, ਸਿੱਖੀਆਂ, ਸਿਕਲੀਗਰਾਂ, ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਆਦਿ) ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪੰਥਕ ਪੱਧਰੀ ਤਾਲਮੇਲ/ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ/ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗਲਾਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਰਹੇ।

3. ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਕਰੌੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਸ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਨਕਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਸੋਬਿਆਂ/ਬਸਤੀਆਂ 'ਚ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ/ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ

ਧਾਰਮਿਕ/ਸੰਗਤੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਗੀਤਰਤ ਹੀ ਹੋਵੇ; ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਟੇਜੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਰਗੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿੱਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ।

4. ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ/ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੰਬਾ ਸਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਉਂਤਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।
5. ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ 'ਚ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਖ-ਸਾਹਿਤ, (ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ) ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਛਾਪਾ ਕੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ।
6. ਉਪਰੰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਿਰ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ, ਬਲਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕਾਵਾਂ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੱਦਰੀ ਸਮਾਗਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਇਸ ਕਾਰਜ 'ਚ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਦਾਸੀ, ਨਿਰਮਲੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤਜਰਬਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦਿਲ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ 'ਚੋਂ ਉਹੀ ਦਿਵਾ-ਦਿਵਾ-ਭਰੀ ਵੇਦਨਾ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਜੋਦਦਾਰੀ ਰੂਪ 'ਚ ਹੋਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਇਸ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਚਾਰ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਮ-ਯੋਗ 'ਚ ਤਿਲ-ਫੁੱਲ ਰਿਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ੇ!

—ਸੋਮਵਾਰ: 87270-77725

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 5 ਦਸੰਬਰ 1872 ਈ: ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਭਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਉੱਤਮ ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਗਿਆਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਲਈ, ਫਿਰ ਚਰਚ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀਵਾਨ ਕੌਰਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਕੌਰਾ ਮੱਲ ਜੀ ਇਕ ਅੱਜੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸਨ, ਜੋ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਲ ਦੀਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਿੱਠਾ ਮੱਲ' ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਹਾਦਰ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਬੜੇ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਨੇਕ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੜੇ ਉੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੰਜਤ ਸਨ। ਭਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਫ਼ਾਰਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚ ਕੌਰੀ ਦੇ ਕਵੀ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਾ ਪੰਡਤ ਗਿਆਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਰਦੂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਜਾਣਕਾਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਰਦੂ ਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਪੱਥ ਵੀ ਛਾਪਿਆ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ: 'ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਸੰਚਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬੀ ਜਗਤ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਗਿਆਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਿੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਰਦੂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਉਲੇਖ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਕੁਝ ਉਲੇਖ ਹੋਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦੇ? ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ 'ਪੁੱਤਰਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਿਆ'। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਨਿਰਗੁਣਿਆਰ 'ਚ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਹਿਤ ਰਚਿਆ। ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਿੱਖ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਮ-ਯੋਗ 'ਚ ਤਿਲ-ਫੁੱਲ ਰਿਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ੇ!

—ਸੋਮਵਾਰ: 87270-77725

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਸਰਜਸ਼ਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨੈਤਿਕ-ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀ ਮਰਿਅਦਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਨੇਤਿਕਤਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਮੁਹਾਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਕਿ ਸਮਾਜ 'ਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਕ ਨਿਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰਦੂਰਵੀ ਸਦੀ 'ਚ ਸਮਾਜ 'ਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਛੱਡਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ ਕੁਝ ਫਿਰੇ ਪਰਾਪਣੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥ (ਅੰਗ: 722)

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਕੋਵੀਰੀ ਸਦੀ 'ਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜ, ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੀਆਂ ਦੁਰੀਆਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇਕ 'ਆਲਮੀ ਪਿੰਡ' ਦਾ ਰੂਪ ਲੈਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਪੂਰਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਅਦਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਖ਼ਾਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ।

ਨਿਰਮਲੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾਵਸੂ ਸੋਚ, ਪਰ ਕੁਝ ਹਿਦਾਜ਼ ਅੱਜੇ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਾਨੀਨਤਾ ਤੇ ਸਹਿਜ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੂਰਬੀ ਸਮਾਜ, ਪੱਛਮ ਦੇ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਿਦਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਮ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਹਜ-ਸਲੀਕੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਚ ਲੈਣ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਪੂਰਬੀ ਰਹ-ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਸੁਹਜ ਸਲੀਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾ-ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਪੂਰਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਅਮੀਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਮਿਲਤ ਵਲਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ

ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮਾਡਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਪੱਧਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਹਿਜ ਦਾ ਮਾਰਗ ਰੱਖ ਕਾਰਨ ਮਨ ਦੀ ਮੀਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਚਲਚਿਤ ਤੇ ਚੰਚਲ ਹੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਿਗਾਸ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਾਰੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਵਿਧੇ ਸਰਸੂ ਉਪਜੇ ਰੁਮੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮਾਰਿ॥

ਹਰਿ ਗੁਣਦਾਤਾ ਸਦ ਮਨਿ ਵਸੈ ਸਚੁ ਰਖਿਆ ਉਰ ਧਾਰਿ॥ (ਅੰਗ: 65)

ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੰਦਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਨ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਅਤੇ ਮਨ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ। ਗੁਰ-ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੋਧ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਹੁਰੁ ਪੈਨਣੁ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ॥

ਜਿਤੁ ਪੈਧੇ ਤਨੁ ਪਾਤੀਐ ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ॥ (ਅੰਗ: 16)

ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਸੂਖਮ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੇ ਚਮਕੀਲੇ ਰੰਗ ਮਨੁੱਖੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ

ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਕਰਸ਼ਣ ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਠਹਿਰਾਓ ਤੇ ਸੁਰਤ ਦੇ ਟਿਕਾਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਬਿਰਤੀ 'ਚ ਚੰਚਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੰਚਲ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਦਾਨੀਅਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਵੱਡੀ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ 'ਚ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਸੁਰਤ ਦੇ ਟਿਕਾਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਬਿਰਤੀ 'ਚ ਚੰਚਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੰਚਲ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਦਾਨੀਅਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਵੱਡੀ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ 'ਚ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਸੁਰਤ ਦੇ ਟਿਕਾਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਬਿਰਤੀ 'ਚ ਚੰਚਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੰਚਲ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਦਾਨੀਅਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਵੱਡੀ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਤਮ-ਜੀਰਿਆਸੂ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ 'ਚ ਸੁਰਤਲੀਨ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ: ਸੁਰਾ ਵੇਸੁ ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਕਾਰੁ ਹੈ ਰੋੜ੍ਹ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਇ॥ (ਅੰਗ: 786)

ਅਤੇ ਹੁਦਾਨੀਅਤ ਦੇ ਪੱਧ 'ਚ ਸਹਿਜ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਖੇਡੇ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਹੈ:

ਸੁਰਾ ਵੇਸੁ ਪ੍ਰਤਿ ਉਤਾਰਿ ਧਰੇ ਗਲਿ ਪਹਿਰਿ ਖਿਆ ਸੀਗਾਰੁ॥

ਪੈਲੀਐ ਸਾਹੁਰੇ ਬਹੁ ਸੋਝਾ ਪਾਏ ਤਿਸੁ ਪੂਜ ਕਰੇ ਸੁਖੁ ਸੈਸਾਰੁ॥ (ਅੰਗ: 786)

ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ 'ਚ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਕਿ ਪੂਰਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੇ ਇਹ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਮਨ 'ਚ ਭੇਡੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਅਸਲੀਲਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਰੌੜ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤਿ 'ਚ ਇਸਤਰੀ-ਮਰਦ, ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਸਮਾਜ 'ਚ ਦੁਰਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਸਹਿਜ-ਸ਼ਾਨੀਨ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਭੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਖੰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਸੋ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਨੰਗੇਜੇ ਦੇ ਭੜਕਾਓ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਕੌਮਕਾਜੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਬੱਧ ਫੋਰਸਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਸੰਬੰਧੀ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

—ਸੋਮਵਾਰ: 98780-70008

ਰਤਨ-ਏ-ਕੌਮ ਦਸਮੇਸ਼ ਤਰਨਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਹਨ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ 4